

ԿՐՕՆԵԿԱՆ

ԻՆՉՈ՞Ւ ՎԱՂՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀՈԳ ԶԵՆԵԼ

«Մի՛ այսուհետև հոգայցե՛ք վասն վաղուի»
(ՄԱՍԹ. Զ. 34)

Հոգ ընել կը նշանակէ պատահած բանի մը համար չափէն աւելի տխրիլ, և կամ ապագայի մէջ հաւանական նկատուած ձախորդութեան մը մասին հիմակունէ ցաւիլ, յուզուիլ և անհանգիստ ըլլալ։ Ասկա տեսակ մը մտքի վիճակ է որ եթէ շատ ծայրայեղութեան տարուի անհատը մեծամեծ ֆրանսերու կ'ենթարկէ։ Մտահոգութեան առարկայ եղող զէպքը կրնայ ներկայ ըլլալ, կրնայ ապառնիլ։ Եթէ ներկայիս մէջ պատահած բան մըն է, ի՞նչ օգուտ է տըխրիլ եղած բանի մը համար, իսկ եթէ ապագայի մէջ ըլլալիք բան մըն է, կրկին ի՞նչ օգուտ չեղած բանի մը մասին կանուխէն յուզուիլ և անհանգիստ ըլլալ։ Ըստ Տին Ինկի, «զալիք երեակայական դժուարութեանց համար հիմակունէ մտահոգութիւն համազօր է պայմանաժամը հասնելէ առաջ տոկոս վճարելու, ինչ որ իր կարգին համազօր է յիմարութեան»։ Վաղը պատահելիք բանին համար ինչո՞ւ այսօրունէ մտատանջութիւն և տառապիլ ներքապէս։

Այսօրուան և վաղուան միջև գէթ հաւանորութեան տեսակէտէ 24 ժամ տարբերութիւն կայ։ Այս 24 ժամուան մէջ ո՞վ կրնայ պնդել թէ պարագաները չեն կրնար փոխուիլ։ Անանկ փոփոխութիւններ կրնան յառաջ գալ որ մտատանջութեան առարկայ եղող հարցը արդէն ինքնին կը լուծուի, և ա՛յ մտահոգուելու պէտք չի մնար։ Ինչո՞ւ չեղած բանի մը մասին մեր միտքը յոգնեցնել և չարչրկել պարապ տեղ։ Նոյնպէս մէկ շաբաթ և կամ մէկ տարի վերջը պատահիլը հաւանական նկատուած բանի մը մասին այժմէն մտատանջութիւն կրկին ի դուր և աւելորդ աշխատանք է։

Զարդ Բինկզլի կ'ըսէ. «Կատարէ՛ այս օրուան պարտականութիւնդ, պայքարէ՛ այսօրուան փորձութիւններուդ զէմ, և մի նեղեր ու մի տառապեցնէր ինքզինքդ նախելով այն բաներուն՝ զորս չես կրնար տես-

նել, և եթէ երբեք տեսնես ալ, չես կրնար հասկնալ»։ Ուստի աւելորդ է վաղուան համար հոգ ընել և վաղուան բնոր այսօրունէ իրր կատարուած իրողութիւն մեր ուսերուն վրայ կրել։ Յիսուս կ'ըսէ. «Վաղուան համար հոգ մի ընէք, վասնզի վաղուան օրը իրեն համար հոգ պիտի ընէ. հերիք է օրուան իր նեղութիւնը»։

Ոմանք հոգ բառը խորհիլ բառին հետ նոյնացնելով սխալի մը մէջ կ'իյնան, և «Վաղուան համար հոգ մի ընէք» խօսքը վաղուան համար մի խորհիք խօսքին հետ կը շփոթեն։ Մինչդեռ Պաղեստինի Մեծ Վարդապետը ոչ թէ վաղուան համար մի խորհիք, այլ «վաղուան համար հոգ մի ընէք» կ'ըսէ։ Մարդ խորհող ու տրամաբանող էակ է, և խորհիլ իրեն համար բնական է և թէ բանաւոր։ Մարդը խորհելէ զրկել բնութեան օրէնքներուն զէմ ապստամբիլ է պարզապէս։

Աստուած, որպէս տիեզերքի արարիչ, խորհող ու վաղուան համար ծրագրիւնը գծող մէկն է։ Երբ բնութեան վրայ ականարկ մը նետենք, հոն ամէն տեղ իմացականութիւն, խորհուրդ և ծրագրի կը տեսնենք։ Բնութեան մէջ ցածէն զէպի բարձրը, պարզէն զէպի բաղադրեալը, և լաւէն զէպի լաւագոյնը տեսակ մը յառաջխաղացումի կը հանդիպինք։ Աստուած այս բաներուն վրայ դարեր ու դարեր առաջ խորհած, զանոնք ծրագրած և անոնց զարգացման համար կանուխէն ուղղութիւն տուած է։ Մեր Արարիչը կը խորհի ոչ թէ այսօրուան, այլ վաղուան համար ալ։ Արարչագործութեան սկիզբը Անիկա ապագայի վրայ խորհած է և նախագծուած ծրագրով տիեզերքի մէջ գործի սկսած է և տակաւին ալ կը գործէ։ Creation is going on. Յիսուս ըսաւ. «Հայրս մինչև հիմա կը գործէ, ես ալ կը գործեմ» (Յովհ. Ե. 17)։ Աստուած իր գործունէութեան այս բոլոր ծրագիրը իր մըտքին մէջ յղացած է շատ կանուխէն, բիւրաւոր տարիներ առաջ։

Հետեւաբար եթէ Աստուած այս ընդարձակածաւալ տիեզերքին զոյապատճառը ըլլալով խորհող ու վաղուան համար կանուխէն ծրագրիւնը պատրաստող էակ մըն է, ինչո՞ւ մենք վաղուան համար չխորհինք։ Մարդ՝ Աստուծոյ պատկերին որպէս արտացոլացումը և Անոր ձեռակերտը, եթէ վաղ-

ուան համար խորհիւ և ապագայի համար ծրագիրներ գծէ ոչ թէ սխալ բան մը ըրած չըլլար, հապա ափիս ընելով իր Արարչին հետքերուն հետեւած կ'ըլլայ: Թորհիւ մարդ էակին համար որքան բնական է, հոգ ընել միւս կողմէն նոյնքան անբնական է, ինչպէս նաև փնտսակար: Մտահոգութիւնը ինչ փնտսներ յառաջ կը բերէ:

Ա. — Մտահոգութիւնը նախ մեր առողջութեան կը վնասէ: Հոգեբանութեան ցուցմունքներուն համեմատ ուղեղը մարմնոյն վրայ և մարմինը ուղեղին վրայ մեծ ազդեցութիւն ունի: Երբ ուղեղին այսինչ մասը փնտսուի, մարմնոյն ալ այսինչ մասը կը սկսի իր ուժգնութիւնը կորսնցնել և կամ անդամալուծուի: Միւս կողմէն, երբ մարմինը հիւանդանայ և կամ չափէն աւելի յոգնի, ուղեղը կ'ազդուի և իր բնականոն ձևով արագ չի գործեր: Զորօրինակ, երբ ցաւալի լուր մը ուղեղին վրայ ազդէ և զայն յուզէ սաստկապէս, անոր ազդեցութիւնը ուղղակի և կամ անուղղակի երևան կուգայ մարմնոյն վրայ անմիջապէս:

Երբեմն միտքը տխուր դէպքի մը ազդեցութեան ներքեւ այնքան կը յուզուի որ ասկէ ստամոքսը կ'ազդուի, և անկարող կ'ըլլայ պէտք եղած չափով մարսեցնել: Նիւթեր արտադրել: Եւ երբ այս կերպով ստամոքսը թերանայ կերակուրը մարսելու, ենթական չի կրնար բաւականաչափ սնունդ ստանալ: Եւ ահա ասոր բնական հետեւանքն է անսուղողութիւն և առողջութեան խանգարում:

Նոյնպէս կենսաբանութիւնը մեզի ցոյց կուտայ թէ մեր կերած կերակուրներէն յառաջ եկած թոյնը չէզոքացնելու համար մեր արեան մէջ տեսակ մը գնդիկներ կան՝ որոնք իբրեւ դեղձափ կը գործածուին այս նպատակին համար: Երբ մարդ իր բնականոն յիմարեան մէջ է, այս գնդիկները մարմնոյն մէջ գոյացած թոյնը դիւրութեամբ կը չէզոքացնեն, բայց երբ արտաքին տխուր ազդակներու ներքեւ ուղեղը չափէն աւելի յուզուի և արիւնը սկսի արագ արագ շրջիլ երակներուն մէջ, թոյնը չէզոքացնող արեան այս գնդիկները այս պարագաներու տակ կը կորսնցնեն իրենց բնականոն ընթացքը և չեն կրնար իրենց պաշտօնը լման կատարել: Եւ այս իսկ պատճառաւ, արիւնը կը սկսի հետզհետէ թունաւորուիլ և ասկէ

զլսու ցաւ յառաջ կուգայ և ենթական առողջութիւնը կը խանգարուի: Երբեմն պատահած է որ սրտաուռ ու տխուր լուրի մը անմիջական ազդեցութեան ներքեւ մարդիկ այնքան յուզուած են որ յանկարծաւ կան մահեր իսկ պատահած են:

Աստուածաշունչ Մատեանը, Ա. Թադ. Դ. Դիսուսն մէջ արձանագրած է այս տեսակ դէպք մը: Հեղի Քահանայապետ երբ լսեց թէ իր երկու զաւակները պատերազմի մէջ սպանուած են և Աստուծոյ Տապանակ Ուխտին ալ գերի տարուած է, իր յառաջացեալ տարիքին մէջ, չկրցաւ իր տխուրութիւնը զսպել և յուզուեցաւ, և այնքան սաստիկ յուզուեցաւ որ իսկոյն կաթուածահար եղաւ և իր աթոռէն վար իջնալով վայրկենապէս աւանդեց իր հոգին: Ահա՛ այսպէս մահը բոլորական եղաւ, իբրեւ արդիւնք մտատանջութեան և սահմանազանց տխրութեան:

Մեր առողջութիւնը պահպանելու համար զգուշանալու ենք մտահոգութիւններէ և սաստիկ յուզումներէ: Առողջութիւնը դանձ մըն է. այս դանձը պահպանել մեր նուիրական պարտականութիւնն է: Հարըստութիւն ըսելով մենք առաջին ափսոսով դրամը միտք կը բերենք, բայց երբ հարըստութիւնը իր լայն իմաստով սահմաններ, հարստութիւն կը կոչուին այն բոլոր բաներ՝ զորս ունինք իբր դրամագլուխ մեր կեանքի պայքարը մղելու համար: Գէթ սա չորս բաները մեր հարստութիւններն են այս կեանքի մէջ. առողջութիւն, նկարագիր, դաստիարակութիւն և դրամ: Դրամը հարըստութիւն է, բայց չորրորդ աստիճանի արժէք միայն կը ներկայացնէ:

Էմբրսըն կ'ըսէ. «Մարդու մը առաջին հարստութիւնը իր առողջութիւնն է»: Իսկ ձանսընի տեսութեամբ, «Առողջութիւնը աւելի մեծ հարստութիւն է քան դրամը»: Եթէ առողջութիւնը մարդու մը ամենաթանկագին հարստութիւնն է միթէ չա՞րժեք որ գուրգուրանք անոր վրայ և պահենք զայն ամէն գնով: Մեր երջանկութիւնը մեծ մասամբ մեր առողջութիւնէն կախեալ է: «Առողջ միտքը առողջ մարմնոյ մէջ է» ըսուած է: Առողջութիւնը այնքան թանկագին դանձ մըն է որ մարդ զայն դրամով ծախսէ չկրնար առնել: Ըստ Սիրիանդէսի, «Առողջութիւն և զուարթամտութիւն գե-

զեցկութիւն կը ծնին: Էտիսը կ'ըսէ. «Առողջութիւնը զուարթամտութիւն և զուարթամտութիւնը առողջութիւն յառաջ կը բերէ»: Ասոնք իրարու պատճառ և արդիւնք են. ուր առողջութիւն կայ՝ հոն է զուարթամտութիւնը, և ուր զուարթ մթնոլորտ մը կայ՝ հոն է առողջութիւնը: Իսկ արարական առածը կ'ըսէ. «Այն որ առողջ է յոյս ունի, և այն որ յոյս ունի ամէն բան ունի»:

Եթէ այս է իրողութիւնը, ինչու՞ վաղուան համար հոգ ընելով խանգարենք մեր առողջութիւնը և ձեռքէ հանենք մեր թանկագին գանձը: Սուրբ Պօղոս կ'ըսէ. «Ձէք զիտեր որ ձեր մարմինները տաճար են Սուրբ Հոգիին համար, որ ձեր մէջն է, զոր Աստուծոյն ունիք, և զուք ձեր անձին տէրը չէք» (Ա. Կորն. Զ. 19): Պէտք է առողջ պահենք Սուրբ Հոգիին այս տաճարը:

Բ. — Մահողութիւնը մեզ յուսահատութեան կը մատնէ. մինչդեռ յոյսը կեանք է: Երբ անհատի մէջ ապրելու յոյսը տկարանայ նոյն համեմատութեամբ գործելու եւ աւանդն ալ կը պակսի: Որեւէ ձեռնարկի մէջ եթէ գործին զուտը մեկամողձօտ ու յուսահատ անձ մը կը կենայ, անկէ չես կրնար մեծ գործունէութիւններ ակնկալել: Գործելու համար առողջ մարմին, առողջ միտք և բարի փառասիրութիւն պէտք է: Մտահոգութիւնը դժբախտաբար մեզ յուսահատութեան մատնելով կը տկարացնէ մեր մէջ այս բարի փառասիրութիւնը՝ որ անհրաժեշտ պայմաններէն մին է կեանքի գոյամարտին մէջ յաջողելու համար:

Օր մը կառավարութեան մը կողմէ մահուան դատապարտուած ոճրագործը փոխանակ կախաղանի մը վրայ մեղքներու, ուրիշ կերպով սպաննելու փորձ մը ըրին: Ոճրագործին աչքերը կապելով սեղանի մը վրայ պառկեցուցին և իրեն ըսին որ իր երակներէն մին պիտի կտրեն, և անկէ աւրիւն պիտի հոսի, և այդ կերպով ինք ժամ մը վերջը պիտի մեռնի: Բայց իրականութեան մէջ տարբեր կերպ մը գործածեցին: Նախ՝ բազուկին վրայ ասեղ մը դրացուցին և անկէ հաղիւ քանի մը կաթիլ արիւն տակաւին չնստած, մօտակայ խողովակէ մը քուր հոսեցուցին և ոճրագործը կը կարծեր թէ իր արիւնն է որ կը հոսի: Եւ ժամ մը վերջ գտան որ ոճրագործը մեռած է: Ոճրագործը թէ և մեռաւ, բայց

ոչ թէ արիւնաքամ ըլլալուն համար, հապաարիւնաքամ ըլլալու գաղափարը իր մէջը յուսահատութիւն ստեղծած ըլլալուն պատճառաւ: Եւ այսպէս ահա յուսահատութիւնը զինքը մահուան առաջնորդեց:

Առաջին համաշխարհային պատերազմի ընթացքին, տարագրութեան մէջ, հանդիպեցայ կարգ մը մարդոց որոնք երկու երեք օր անօթի մնալով մեռան անմիջապէս, մինչդեռ հանդիպած եմ ուրիշ մարդոց ալ որոնք տարուան մասնաւոր օրերուն մէջ, Առաջաւորաց պահոց շարժուն և կամ Մեծ պահքի աթիւ, շաբաթ մը ծով պահելով կրկին ապրած են և չեն մեռած: Ի՞նչ է այս երկուքին միջև տարբերութիւնը: Այն որ կամաւոր կերպով շաբաթ մը ծով կը պահէ, յոյս ունի որ շաբաթ մը վերջը ձեռքը կերակուր պիտի անցնի, իսկ այն որ երկու երեք օր անօթի մնալով կը մեռնի, պատճառը այն է որ յուսահատ է, և յոյս չունի որ ձեռքը կերակուր պիտի անցնի: Ուրիշ խօսքով, մէկուն մէջ յոյսը զինքը կ'ապրեցնէ, բայց միւսին մէջ անյուսութիւնը մահուան կ'առաջնորդէ:

Նոյն բանը շիտակ է Պետրոս և Յուդա առաքեալներուն համար: Երեսուի խաչելութեան շաբաթուն մէջ երկուքն ալ իրենց կեանքին մէջ բարոյական սայթաքում ունեցան, մէկը ուրացաւ իր Տէրը իսկ միւսը զԱյն ծախեց երեսուն կտոր արծաթի համար: Պետրոս խորհեցաւ թէ կրնայ ապաշխարել, կրնայ օտքի կանգնել, կրնայ իրր մարդ կրկին ապրի, և կրնայ իրր առաքեալ դարձեալ օգտակար ըլլալ Աստուծոյ թագաւորութեան գործին մէջ, և այդպէս ալ եղաւ: Իսկ Յուդա Իսկարիոթացիին չունեցաւ յոյսի այդ փրկարար նշույլը, աչքերը մթնցան, իր ապրելու յոյսը մարեցաւ, և այնքան խորունկ էր իր յուսահատութիւնը որ չկրցաւ այլեւ ուրիշ կերպով հանգիստ ըլլալ, և ուստի գնաց ինքզինքը խեղդեց, և որով վերջակէտը դրաւ իր կեանքին իրր անձնասպան (Մատթ. Իէ. 5, Գործք Ա. 18): Այլ բառերով, մէկուն մէջ յոյսը կեանք ստեղծեց, իսկ միւսին մէջ յուսահատութիւնը ֆիզիքական ու բարոյական մահ առաջ բերաւ:

Քրիստոնէութեան մեծ առաքեալը երբ երկու հիմնական վարդապետութիւնները կը յիշէ, չի մոռնար նաև անոնց կցել յոյսը:

Որքան հաւատքն ու սէրը կարեւոր են քրիստոնեայի մը համար, նոյնքան կարեւոր է նաեւ յոյսը: Քանզի յոյսն է որ զինուորը պատերազմի դաշտին մէջ հերոսութեան կ'առաջնորդէ, վաճառականը առետրական առգարէզին մէջ գործի կը մղէ, հողագործը դաշտին վրայ վարուցանքի աշխատութեան կը հրէ, հիւանդը հիւանդանոցի բուժարանին մէջ առողջութեան ճամբուն մէջ կը գնէ, գպրոցին մէջ ուսանող հասարակ մէկը ընկերական բարձր դիրքերու կ'արժանացնէ, հնարիչը իր ընելիք գիւտը ի գլուխ հանելու համար մեծամեծ զոհողութիւններու կ'ենթարկէ: Վերջապէս յոյսն է որ մարդոց ապրելու եռանդն ու կորովը կը ներշնչէ:

Երկր անուն հեղինակ մը կ'ըսէ. «Յոյսը քեզ կ'երիտասարդացնէ, քանզի յոյսը և երիտասարդութիւնը միանոյն մօր զաւակներն են»: Այսինքն ուր որ երիտասարդութիւն կայ հոն է յոյսը, և ուր որ յոյս կայ հոն մարդիկ երիտասարդ են միշտ: Իսկ Բլինիտս կ'ըսէ. «Յոյսը սիւն մըն է, որուն վրայ է որ կը կենայ աշխարհը»: Վերցո՛ւր այս սիւնը, ահա մարդկային կեանքը իր փուլզուլմին կը մօտենայ իսկոյն:

Վերցո՛ւր յոյսը զինուորին սրտէն՝ այլ ևս չպատերազմիր, վերցո՛ւր յոյսը վաճառականին սրտէն՝ այլևս առետուր չընէր, վերցո՛ւր յոյսը հողագործին սրտէն՝ այլևս վարուցան չընէր, վերցո՛ւր յոյսը հիւանդին սրտէն՝ այլևս չառողջանար, վերցո՛ւր յոյսը ուսանողին սրտէն՝ այլևս գպրոց չյաճախէր, վերցո՛ւր յոյսը հնարիչին սրտէն՝ այլևս գիւտ մը ընելու չաշխատիր:

Աշխարհը ովկիանոսի կը նմանի, յոյսը այս ովկիանոսի ալիքներուն վրայ ծփացող նաւակ մըն է: Մարդ՝ քանի այս նաւակին մէջ է, ապահով է և կ'իշխէ ծովու ալիքներուն վրայ: Երբ նաւակը վերցնես անոր ոտքին տակէն, ա՛լ կործանումը վայրկեանական իրականութիւն կը դառնայ:

Եթէ յոյսը մեր կեանքին համար այսքան ճակատագրական դեր մը ունի, ինչո՞ւ կորսնցնել զայն աշխարհի հոգեբուն մէջ թաղուած: Յոյսը կեանք է և կեանքը յոյսով կը շարունակուի: Ամուր բռնէ՛ այս յոյսը և որեւէ գնով մի՛ կորսնցնէր զայն: Տարսնացի Պօղոս կ'ըսէ. «Ենդութիւններու մէջ կը պարծինք, վասնզի գիտենք թէ նեղութիւնը համբերութիւն կը գործէ, և

համբերութիւնը փորձառութիւն և փորձառութիւնը յոյս, իսկ յոյսը մեզ ամօթով չի ձգեր» (Հռովմ. Ե. 3-4):

Գ. — Մտահոգութիւնը մեզ Աստուծի կը զաւե: Առողջութեան խանգարումը և մեր յուսալքումը բաղդատմամբ այնքան մեծ կորուստներ չեն որքան մեր Աստուծի զատուիլը: Մարդ առանց Աստուծոյ չկրնար շիտակ կեանք ապրիլ, մեր երջանկութիւնը Աստուծոյ հետ ապրելու մէջ է: Եղջերուն ինչպէս վազող ջուրերուն կարօտը կը քաշէ, նոյնպէս մեր հոգին Աստուծոյ հետ միանալ կը բաղձայ: Մարդու մը համար բարձրագոյն կեանքը և կամ բնականոն ապրելակերպը այս է. կրօնքին գործն է ուստի այս բնականոն կեանքը անհատին մէջ ստեղծել, մշակել և աճեցնել:

Եկեղեցի յաճախել, Ս. Գիրք կարդալ և աղօթել կը զօրացնեն Աստուծոյ և մարդուն միջև եղած այս հաղորդակցութիւնը, բայց մտահոգութեան պատճառաւ երբ հաւատացեալը յուսահատութեան մօտենալի, նախ կը կորսնցնէ իր ներքին խաղաղութիւնը, և ապա իր եռանդն ու ապրելու կորովը, և որուն հետեանքով ամէն ինչ կ'իլլէ իր աչքէն, ու ապրիլը իրեն համար ծանր բեռ մը կ'ըլլայ: Եւ ահա այս պայմաններու ներքեւ հոգեւոր կեանքի ուղղութիւն տուող Աստուածաշունչ Մատեանը իրեն համար կորսնցնելով իր նշանակութիւնը հասարակ զիրք մը կը դառնայ: Եկեղեցւոյ մէջ արտասանուած ազդեցիկ քարոզները կը դադրին իրեն համար այլևս ներշնչում և պատգամ տալէ: Աղօթքը փոխանակ հոգին նորոգելու, անտանիլի բեռ մը ըլլալ կը սկսի: Այս բաներուն տրամաբանական ու անխուսափելի հետեանքովը հոգեւոր կեանքը կը սկսի տկարանալ անհատին մէջ, և որով նա հետզհետէ կը զատուի Աստուծիմէ:

Մտահոգութիւնը մեզ շատ աւելի մեծ վնասներու ենթարկած կ'ըլլայ երբոր այսպէս մեզ Աստուծիմէ զատէ, մեր Արարչին ներկայութենէն զրկէ, և յաւիտեական արժէքներու ու երկնային օրհնութիւններու դռները փոցէ մեր առջև: Ասիկա մտատանջութեան մեզի տուած մեծագոյն հարուածն է: Այս աշխարհի մէջ մարդու մը համար ամենամեծ հաճոյքը իր Արարչին հետ կենդանի յարաբերութեան մէջ ապրիլն է: Բայց աւա՛ղ որ հոգը մեր կեանքին մէջ այս բարձր

առանձնաշնորհումը նաև կը խլէ մեզմէ:

Հոգևոր կեանքի մէջ դարգացումը որքան դժուար է, անկումը այնքան դիւրին է մեզի համար եթէ անզգոյշ ըլլանք: Ասոր համար է որ քրիստոնէութեան մեծ առաքեալը կ'ըսէ. «Այն որ կը սեպէ թէ հաստատուն կեցած է, թող զգուշանայ որ չըլլայ թէ իյնայ» (Ա. Կորնթ. Ժ. 12): Քանզի իյնալ շատ դիւրին է:

Եթէ իրաց կացութիւնը այս է, ուստի ի՞նչ պէտք է ընել շմահոգութեամբ: Մտահոգութեան պատճառը շատ անգամ չենք կրնար վերցնել, բայց կրնանք մտահոգութիւնը մեղմացնելու միջոցներուն գիտնել: Եթէ մտահոգութիւնը մեր այս և կամ այն սխալին հետեանքն է, պէտք է այդ սխալը իսկոյն դադրեցնել: Իսկ եթէ մեզմէ բոլորովին անկախ պատճառներէ յոռաջ եկած է, այդ պարագային ալ պարտինք չկորսնցնել մեր պաշարներէն: Եւ չյուզուիլ որքան կրնանք:

Ունակութիւն ըսուած բան մը կայ որ կ'օգնէ մեզի այս ուղղութեամբ: Երբ կամքի ոյժ գործածելով մեր սիրտը խաղաղ և միտքը հանգիստ պահելու վարժութիւնք, ասիկա բաւական կը մեղմացնէ մեր հոգերը: Ասկէ երեք հազար տարի առաջ հրէից մեծ գիտունը ըսաւ. «Աւրախ սիրտը զեղի չափ օգտակար է, բայց կոտրած սիրտը ոսկորները կը չորցնէ» (Առակ. ԺԷ. 22): Սրտի այս անդորր վիճակը մեր մէջ հաստատելու համար վարժութիւն պէտք է: Վարժութիւնը աշխատանք կ'ուզէ: Կ'արժէ որ զմեզ վարժեցնենք ամէն օր նախորդ օրունէ աւելի զուարթախօս ըլլալու: Ասիկա գեղեցիկ ունակութիւն է:

Չմոռնանք նալիլ նաև մեր շուրջը թէ արդեօք կա՞ն հոն կոտրած սիրտեր և մտատանջութեան մատնուած հոգիներ՝ որոնք մխիթարութեան պէտք ունին: Անոնց մտատանջութիւնները մեղմացնել մեր ալ մտատանջութիւններն ու մտահոգութիւնները կը փարատեն միաժամանակ:

Մեր մտահոգութիւնները մեղմացնելու ուրիշ կերպ մը պատմական գիրքեր և կենսագրականներ կարդալն է: Ասով տեղեակ կ'ըլլանք անցեալի մէջ մեզի պէս կեանքի տառապանքներու մէջէն անցնող ուրիշ մարդոց փորձառութիւններուն և կը մխիթարուինք տեսնելով թէ մենք առանձին

չենք այս աշխարհի մէջ որ նեղութիւններու հանգիստած ենք:

Նոյնպէս եկեղեցական պաշտամունքներուն հետեւ, Ս. Գիրք կարդալ, աղօթել և հոգևոր խորհրդակցութիւններ ունենալ կ'օժանդակեն մեզի թեթեւեւեւ մեր մտատանջութիւնները:

Աւելի ազդու միջոց մը ևս ունինք՝ որ մատնանշուած է մեզի առաջին դարու մէջ ապրած հոգևոր գործիչի մը կողմէ, հետեւալ բառերով. «Ձեր բոլոր հոգերը Անոր վրայ ձգեցէք, վասնզի Անիկա ձեզի համար կը հոգայ» (Ա. Պետ. Ե. 7): Հոս Անիկա բառը ի հարկէ զԱստուած կը մատնանշէ:

Թիսուս ըսաւ. «Աշխարհի մէջ նեղութիւն պիտի ունենաք, բայց քաջասիրտ եղէք, ես աշխարհի յաղթեցի» (Յովհ. ԺԶ. 33): «Սիրտերնիդ չխռովի. Աստուծոյ հաւատացէք, ինծի ալ հաւատացէք» (Յովհ. ԺԴ. 1):

Թիսուս մեր կեանքի առաջնորդն է. Անոր կեանքը Բեթղէհէմի կոտորածով սկսաւ և Գողգոթայի խաչով վերջացաւ, բայց մտահոգութիւնը օտար բան մըն էր իրեն համար: Երբ խաչին շուքը իր վրայ ինկաւ, չյուսահատեցաւ և պարտականութեան առջև դասալիք չեղաւ, այլ Գեթսեմանիի պարտէզին մէջ Աստուծոյ աղօթեց և ըսաւ. «Ո՛վ Հայր, եթէ կարելի է այս գաւաթը ինձմէ անցուր, բայց եթէ կարելի չէ, Քու կամքդ ըլլայ»:

Մեզի համար ալ կեանքի տազնապալի վայրկեաններուն մէջ մեր լաւագոյնը ընելէ յետոյ Աստուծոյ յանձնուիլ ամենէն ապահով կերպն է զժուարթութիւններուն և մտատանջութիւններուն յաղթելու համար: Քանզի «հոգ ընելով ո՞վ կրցած է իր հասակին վրայ կանգուն մը աւելցնել»: Հոգ ընել մեր ֆիզիքական, իմացական և բարոյական ոյժերը ջլատել է պարզապէս և ուրիշ ոչինչ:

Ֆրէզնո, Գալիֆ.

ԳՐ. Ա. ՍՍՐԱՅԵԱՆ

